

Betere hygiëne en gezondheid door ecologische toiletten in Oeganda

Bouw Flower Toilets: kansen voor ondernemers en bevolking

RAPPORT OVER DE PERIODE: het jaar 2020 (of van 01/01/2020 tot 31/12/2020)

1. *EFFECT/IMPACT: behaalde (tussentijdse) effectindicatoren t.o.v. de doelstellingen (plan) van het programma.*

1.1. Voorziene socio-economische en maatschappelijke impact (max 1 blz)

1.1.1. Tabel met effectindicatoren (outcome)

Indicator	Baseline 2016	Doel 2020	Doel 2021	Behaald 2020
Aantal bijkomende mensen in het werkgebied (in totaal 914.500 personen) dat toegang heeft tot duurzame sanitatie* thuis en in leer- en werkomgeving	736.500: toegang tot sanitatie. (80%). Geselecteerde scholen en vissersdorpen ontbreekt het aan fatsoenlijke sanitatie	+ 1.260 p.: toegang tot familiale toiletten + 3.000 leerlingen (6 scholen): toegang tot schooltoiletten + 4.300p.(1 vissersdorp): verbeterde hygiëne	+ 1.500 p.: toegang tot familiale toiletten + 3.000 leerlingen (6 scholen): toegang tot schooltoiletten + 4.300 p. (2 vissersdorpen): verbeterde hygiëne	+4.408 p: toegang tot familiale toiletten ¹ +4.240 leerlingen (3 scholen): toegang tot schooltoiletten +400 p. (1 vissersdorp): verbeterde hygiëne
Aantal lokale ondernemers dat succesvol Flower toilets produceert, installeert en verkoopt	0 ondernemers 0 werknemers	3 ondernemers produceren, en installeren Flower toilets 15 mensen zijn in dienst	4 ondernemers produceren, installeren en verkopen zelfstandig Flower toilets 20 werknemers in dienst	Er zijn geen ondernemers die zelf ecosan toiletten verkopen en installeren. Er zijn wel ondernemers die machines maken voor de productie van Interlocking Stabilised Soil Bricks (ISSB) voor de bouw van Flower toiletten.

*Sanitatie is het geheel van sanitaire voorzieningen (waterleiding, riool en sanitair) + bewustmaking van de noodzaak van hygiënische leefomstandigheden.

¹ +786 personen in 2020. We willen erop wijzen dat dit cijfer in het rapport van 2019 hoger was (8.878 personen). Dit komt door een dubbele telling in 2019. Deze fout is rechtgezet. Ondanks het lagere reëel cijfer, hebben we onze doelstellingen voor 2021 behaald.

1.1.2. Bespreking van de behaalde indicatoren en eventueel de redenen van afwijkingen t.o.v. plan

Toegang tot sanitatie werd verhoogd door nieuwe acties en investeringen in 2020. De vooropgestelde doelstellingen wat betreft het aantal mensen dat toegang heeft tot sanitatie thuis en op school zijn gehaald. De productie van Interlocking Stabilised Soil Bricks (ISSB) voor de bouw van Flower toiletten werd dit jaar opgeschaald in verschillende zones (via lokale ondernemers), wat ervoor zorgde dat onze partner NRDl beter tegemoet kon komen aan de vraag naar nieuwe Flower toiletten (totaal aantal gebouwde Flower toiletten 2017-2020: 162). Verder werden er in totaal op 3 scholen sanitaire voorzieningen gebouwd (toiletten en handwas faciliteiten) (1 in Mpanga en 2 in ULA stroomgebied). Onze doelstelling voor dit jaar wel behaald en ook in het aantal leerlingen voor het volledige project. Maar het is nog niet helemaal zeker of we de doelstelling van 6 scholen uiteindelijk zullen halen. We hebben grotere blokken gebouwd in de huidige scholen, zodat daar meer leerlingen bereikt werden. Maar hierdoor was de investeringskost ook hoger.

Wat betreft hygiëne faciliteiten in vissersgemeenschappen staat de teller op 400 mensen (Nyakeera gemeenschap, Mpanga). Dit is voornamelijk te wijten aan zware regenval en overstromingen aan Upper Lake Albert (in het bijzonder Walukuba vissersgemeenschap). Als gevolg van deze overstromingen zijn veel mensen gevlucht en was het moeilijk om infrastructuur te bouwen. Bovendien hebben COVID-19 maatregelen geleid tot vertragingen (streng lockdown in het voorjaar) en een stijging van de kosten en prijs van sommige grondstoffen en diensten. Ook de bouw en verkoop van Flower toiletten door ondernemers werd bemoeilijkt door de gevolgen van COVID-19. Het oorspronkelijke doel was om de kostprijs van toiletten laag genoeg te krijgen (met behoud van kwaliteitsproduct) zodat de vraag ook zonder subsidie blijft bestaan. Maar de kostprijs voor materialen is toegenomen terwijl de huishoudelijke inkomens zijn afgenomen.

1.1.3. Bespreking bijstellingen in het volgend jaar (2021) om de vooropgestelde doelen op het einde van het programma (2021) alsnog te behalen, en/of verklaring bij de bijstelling van de doelstellingen.

De productie van ISSBs (in het bijzonder in ULA) door ondernemers zal verder ondersteund worden om meer Flower toiletten te kunnen bouwen (op korte en lange termijn). Om meer mensen de mogelijkheid te geven Flower toiletten aan te kopen, zullen manieren gezocht worden om toiletten aan te kopen via de gemeenschap (co-funding). Verder zal er in de Walukuba vissersgemeenschap (ULA) nieuwe sanitaire infrastructuur worden gebouwd in combinatie met het verbeteren van de huidige infrastructuur. Met deze inspanningen hopen we de vertraging omwille van de overstromingen (in combinatie met de gevolgen van COVID-19) zo veel mogelijk in te halen.

Specifieke actiepunten voor 2021:

- Verder opleiden van metselaars en het begeleiden van ondernemers. Dit is nodig om capaciteitsopbouwende vaardigheden op het gebied van ondernemerschap, sanitaire marketing en financieel beheer aan te bieden en hen te koppelen aan andere dienstverleners zoals banken met WASH-leningen om de dienstverlening verder uit te bouwen en de interventies op te schalen.
- Heropstarten van gesprekken met overheids- en maatschappelijke organisaties en de particuliere sector om de interventies te helpen op opschalen en institutionaliseren (zie ook punt 1.2.2) om ook op lange termijn de bouw van Flower Toilets en sanitaire infrastructuur te ondersteunen.

1.2. Duurzaamheid

1.2.1. Welke stappen zijn in 2020 reeds gezet om tot duurzaamheid te komen op het einde van het programma?

Technisch: Jongeren werden opgeleid in het produceren van ISSBs. De productie verloopt vlot in verschillende zones.

Financieel: Een aantal lokale metselaars/leveranciers bezitten nu zelf productiemachines voor ISSBs, wat een belangrijke factor is om de continuïteit rond de bouw and uptake van Flower toiletten te garanderen.

Socio-cultureel: De vraag naar een toilet overstijgt het aanbod, ondanks de aanzienlijke prijs.

Institutioneel: De meeste infrastructuur is overgedragen aan de gebruikers en lokale overheden voor exploitatie en onderhoud. Dit is dankzij sensibilisatie activiteiten en contacten met relevante belanghebbenden (politieke en technische leiders).

1.2.2. Wanneer wordt of is dit project zelf bedruipend? Financiële duurzaamheid? Wat na 2021?

Onder meer door COVID-19 liggen de prijzen van Flower toiletten niet meer helemaal binnen bereik van de economische status van de mensen waar deze projecten worden uitgevoerd. Mogelijkheden tot co-funding binnen gemeenschappen zullen worden onderzocht. Verder wordt verwacht dat door de toename in productie van ISSBs de kosten op termijn weer meer controleerbaar zullen worden.

Begin 2020 werden ook een aantal connecties geïdentificeerd met overheids- en maatschappelijke organisaties en de particuliere sector (zoals banken en microfinancieringsinstellingen) om de programma-initiatieven te ondersteunen op lange termijn. Maar COVID-19 heeft deze mogelijke samenwerkingen “on hold” gezet.

2. AANPAK

2.1. Samenvatting van de belangrijkste activiteiten in 2020 die in de projectfiche opgenomen waren (max 1 blz)

Geplande acties 2020	Uitgevoerde acties 2020
actie 1: Bouw van 60 Flower Toilets op huishoudniveau (150 Toilets eind 2020)	Dankzij deur tot deur campagnes (80 huishoudens in ULA en 120 huishoudens in Mpanga) werden 70 extra Flower Toilets gebouwd op huishoudniveau (162 in totaal). Bovendien werden visuele leermiddelen en een checklist ontwikkeld voor onderhoud en gebruik van de toiletten.
actie 2: Bouw van 3 Flower-blokken in scholen met telkens een vleugel specifiek gericht op jongens met een urinoir en een vleugel specifiek gericht op de noden van meisjes met een badkamer en een verbrandingsoven voor maandverbanden.	Via participatieve selectie en locatiebeoordeling, en in overleg met het district en sub-county over onder-gesubsidieerde scholen, werden 3 scholen geselecteerd waar Flower-blokken werden gebouwd (1 in Mpanga, 2 in ULA). In elke school werden twee vleugels gebouwd: voor jongens met 1 urinoir, 4 toiletten en was-faciliteiten, en voor meisjes 4 toiletten, was-faciliteiten en een verbrandingsoven. Verder werden ook 3 regenwatertanks (10.000 liter) gebouwd.
actie 3: Sanitatie-infrastructuur in vissersdorpen	Sanitatie infrastructuur (toiletten, vuilnisbakken, en schoonmaakplaatsen voor vissen) werd gebouwd in Nyakeera (Mpanga). Er was verbeterde hygiëne vooropgesteld voor 4300 personen in 2 vissersdorpen. De teller staat nu op 400. Door overstromingsschade en COVID-19 blijft het moeilijk om de situatie in te schatten. Inspanningen worden geleverd om zo veel mogelijk mensen te bereiken en de achterstand in te halen, maar de kans is klein dat we aan het totale

	vooropgestelde aantal zullen geraken. Het beheer en onderhoud werd in goede staat overhandigd aan de gemeenschap die steun zal ontvangen van de lokale overheid. Verder werden ook “Community-Led Total Sanitation” (CLTS)-comités opgericht in Walukuba, waarbij ze ook hulpmiddelen hebben ontvangen (lab-jassen, gumlaarzen, handschoenen en T-shirts) om sanitaire en hygiënecampagnes te promoten.
actie 4: Training en ondersteuning van ondernemers in productie en bouw	Jongeren werden opgeleid om ISSBs te produceren en Flower toiletten te bouwen. In totaal werden 18.720 ISSB geproduceerd in Nyakeera, Mpanga en Walukuba.

2.2. Samenvatting van de bestedingen t.o.v. budget van het jaar

	Budget 2020	Bestedingen 2020	% afwijking
Investeringen	172.366,67	155.963,76	-10%
Infrastructuurwerken	161.800,00	141.975,55	-12%
Bureau materiaal en rollend materieel	10.566,67	13.988,20	32%
Werkingskosten	109.402,89	65.634,53	-40%
Algemene werkingskosten	52.045,56	45.155,59	-13%
Dienstverlening en capaciteitsversterking	57.357,33	20.478,94	-64%
Personeelskosten	204.982,66	183.807,57	-10%
Ex-pat personeel (indien van toepassing)	72.000,00	61.430,88	-15%
Lokaal personeel (ook in BE)	132.982,66	122.376,69	-8%
Beheerskosten (incl audit kosten)	41.062,52	41.988,53	2%
TOTAAL	527.814,73	447.394,38	-15%
DGD subsidie bijdrage	422.251,78	357.915,50	-15%
Eigen bijdrage ngo	105.562,95	89.478,88	-15%

In 2020 hebben we meer geïnvesteerd in bureaumateriaal, en dit omwille van de COVID-19 pandemie en de gevolgen daarvan (minder terreinbezoeken, hoofdzakelijk thuiswerk). Er is nu kwaliteitsvol video-conferentiemateriaal aanwezig, wat de communicatie met Uganda ook vergemakkelijkt. Daarnaast is er ook een extra motor aangekocht bij één van de partners in Uganda.

Dienstverlening en capaciteitsversterking: op deze post is er een onderbesteding. Dit ligt ook voornamelijk aan COVID-19 waardoor verschillende activiteiten rond capaciteitsversterking niet (of enkel digitaal) konden plaatsvinden.

Het programma loopt over vijf jaar. Het saldo wordt automatisch overgedragen naar het volgende jaar voor de volledige afwerking van dit 5-jarenprogramma. Volgend jaar is het laatste jaar van het programma. Indien er dan nog een saldo zou over zijn, zal dit terugbetaald worden aan DGD.

Inbreng via OVO: 83.250€ van Co-valent, €13.000 van Wienerberger, €3.500 Sanitechniek, €50 via The Busy Factory en een particuliere gift van €250.

Wij danken deze bedrijven en Ondernemers voor Ondernemers die zo bijdragen tot de succesvolle realisatie van dit programma.

2.3. Uitvoerende partners

JESE (Joint Effort to Save the Environment): is een traditionele partner van Join For Water met sterke structuren zowel intern (managementstructuren) als extern (raad van bestuur, algemene vergadering). JESE heeft een grote verscheidenheid aan ervaring in huis en een sterk en gevarieerd personeelsbestand.

NRDI (Natural Resource Defense Institute): is een nieuwe organisatie, maar beschikt over personeel met relevante ervaring en competentie op hoog niveau. De organisatie is erin geslaagd om met weinig middelen activiteiten op gang te brengen.

2.4. Nood aan expertise:

Bijkomende kennis over ondernemerschap voor ecologische toiletten in een ontwikkelingscontext is steeds welkom.

3. ENKELE FOTO'S

Productie van ISSBs

Bouw van Flower Toilet met ISSB

Sanitaire voorzieningen op school voor meisjes en jongens

Meer info verkrijgbaar bij Ondernemers voor Ondernemers via anne-lise@ondernemersvoorondernemers.be – 016 32 10 72